

مرورهای نظام مند

در مطالعات پیرامون اثربخشی

راهنمای مرکز مرور و نشر (CRD)

برای اجرا کنندگان و یا سفارش دهندگان مرورهای نظام مند

چهارمین گزارش مرکز مرور و نشر (CRD) (ویرایش دوم)

مترجمین (به ترتیب مروف الفباء):

مهری دوستی ایرانی

(دانشجوی دکترای پرستاری دانشگاه علوم پزشکی اصفهان)

زهرا زارع

(عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان)

هومن شهسوار

(دانشجوی دکترای پرستاری دانشگاه علوم پزشکی تهران)

ویراستار علمی: دکتر فریبا طالقانی

(استادیار دانشگاه علوم پزشکی اصفهان)

عنوان و نام پدیدآور : مرورهای نظام‌مند در مطالعات پیرامون اثربخشی: راهنمای مرکز مرور و نشر (CRD) برای اجرا کنندگان و یا سفارش‌دهندگان مرورهای نظام‌مند: چهارمین گزارش مرکز مرور و نشر (CRD) / مترجمین مهری دوستی ایرانی، زهرا زارع، هومن شهسواری؛ ویراستار علمی فریبا طالقانی.

مشخصات نشر : اصفهان: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اصفهان، ۱۳۸۸.

مشخصات ظاهری : ۳۰۰ ص: مصور، جدول، نمودار.

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۵۲۴-۲۵۵-۶

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

پادداشت : عنوان اصلی: Effectiveness, CRD Report Number 4 (2nd Undertaking Systematic Reviews of Research on: Edition), March 2001

موضوع : مرور سیستماتیک

موضوع : پزشکی مبتنی بر شواهد

شناسه افزوده : دوستی ایرانی، مهری، ۱۳۵۸ - مترجم

شناسه افزوده : زارع، زهرا، ۱۳۶۰ - مترجم

شناسه افزوده : شهسواری، هومن، ۱۳۵۹ - مترجم

شناسه افزوده : طالقانی، فریبا، ۱۳۴۲ - ویراستار

شناسه افزوده : دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اصفهان

شناسه افزوده : دانشگاه یورک، مرکز مرور و نشر

University of York, Centre for Reviews and Dissemination

رده بندی کنگره : ۱۳۸۸ ۴۵۴م/۸۵۲R

رده بندی دیویی : ۶۱۰/۷۲

شماره کتابشناسی ملی : ۵۱۳۶۳۸۱

سازمان تحقیقات و فناوری

نام کتاب: مرورهای نظام‌مند در مطالعات پیرامون اثربخشی

مترجمین (به ترتیب حروف الفبا): مهری دوستی ایرانی - زهرا زارع - هومن شهسواری

ناشر: انتشارات دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

ویراستار علمی: دکتر فریبا طالقانی

نوبت چاپ: اول - زمستان ۱۳۸۸

تعداد صفحات: ۲۹۸

شمارگان: ۱۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۲۴-۲۵۵-۶

قیمت: ۶۰۰۰ تومان

قطع: وزیری

کلیه حقوق برای دانشگاه علوم پزشکی اصفهان محفوظ است.

آدرس: دانشگاه علوم پزشکی اصفهان - ص.ب. ۳۱۹-۸۱۷۴۵ - تلفن: ۶۷-۶۶-۷۹۲۳-۳۱۱

دورنما: ۶۶۸۷۸۹۸-۳۱۱

تلفن فروشگاه: ۶۶۹۹۴۰۱-۶۶۸۳۴۰۵-۳۱۱

مقدمه نویسنده

سیاست‌ها و تصمیم‌گیری‌ها در مورد سازمان‌دهی و ارائه مراقبت‌های بهداشتی و انجام تحقیقات جدید، باید با مرورهای نظام‌مند جامع که شواهد تحقیقی موجود را ارزشیابی می‌کنند، صورت پذیرد. مرورهای نظام‌مند جامع، یک منبع اطلاعاتی ارزشمند به شمار می‌آیند، زیرا از طریق شناسایی، نقد و ترکیب شواهد مطالعات اولیه، به سؤالات مرتبط با مراقبت‌های بهداشتی و مباحث پیرامون آن به صورت تجربی پاسخ می‌دهند. به علاوه، مرورهای نظام‌مند با مشخص نمودن آنچه که می‌دانیم و آنچه که نمی‌دانیم به طراحی تحقیقات جدید کمک می‌کنند. از آنجا که مرورهای نظام‌مند به یک روش‌شناسی علمی برای به حداقل رساندن خطا و سوگرایی پایبند هستند، بنابراین با انواع مرورهای سنتی و تفاسیری که به وسیله متخصصان یک موضوع^۱ مطرح می‌شوند متفاوت هستند. از این رو آنها علاوه بر انعکاس نظرات متخصصان، تفاسیر مناسبی را بر پایه مجموعه‌ای از بهترین شواهد موجود ارائه می‌دهند.

«مرکز مرور و نشر خدمات ملی بهداشت^۲» در ابتدا در چهارمین گزارش خود در سال ۱۹۹۶ یک راهنما برای انجام مرورهای نظام‌مند ارائه نمود. این راهنمای اولیه چارچوبی برای انجام مرورهای نظام‌مند در مورد اثربخشی یک مداخله فراهم کرد و به طور وسیعی به وسیله مرکز مرور و نشر و نیز توسط سایر محققان جهت دستیابی به استاندارد مطلوب در انجام مرورهای نظام‌مند به کار گرفته شد. اگرچه اصول زیربنایی شواهد پژوهش مروری تغییر نکرده‌اند، اما از آن زمان تا کنون جنبه‌های متعدد روش‌شناسی مرور توسعه یافته است و با افزایش کاربرد مرورهای نظام‌مند در سیاست‌ها و تصمیم‌گیری‌های بهداشتی،^۳ از مرورگران انتظار بیشتری می‌رود که با انجام مطالعات مروری، اهداف متعددی را برآورده سازند. ویرایش دوم راهنمای مرکز مرور و نشر با ارائه راهنمای جدیدی برای ارزیابی تست‌ها، اقتصاد بهداشت و تحقیقات کیفی در «مرورهای نظام‌مند اثربخشی» به این توسعه پاسخ داده است. هدف این کتاب ارائه یک راهنمای کاربردی در مورد جنبه‌های مختلف مطالعه مروری با استفاده از دانش کنونی در روش‌شناسی مرور می‌باشد.

مقدمه مترجمین

انسان از بدو حیات خویش در پی شناخت و کشف جهان اطراف بوده و هست و در طی دوره‌های تکاملی خویش قدم به قدم آموخته که چگونه از طریق روش‌های علمی به کشف و بیان روابط موجود در پدیده‌های مختلف پرداخته و آنرا با اطمینان بیشتری به دیگران ارائه دهد.

پیشرفت برق آسای توانمندی‌های علمی و عملی انسان به انفجار عظیم و روز افزون اطلاعات منجر شده است که هم اکنون قد و اندازه آن بیش از آن است که یک انسان در سراسر حیات خویش بتواند در مصاف با آن، حتی اندکی بر آن فائق آید. بنابراین قدم بعدی پیش روی انسان، شناخت و نظم‌دهی به روش‌هایی است که در استخراج دانش از دل این حجم عظیم اطلاعات به کمک انسان بشتابد تا افراد بتوانند دانش اطلاعات موجود را به روشی با حداقل خطا به صورتی قابل فهم در کمترین زمان ممکن کسب کرده، به دیگران انتقال داده و بکار ببندند و این وظیفه در دل روش‌هایی است که در حال حاضر خود در حال تکامل یافتن هستند.

مرور نظام‌مند به عنوان روشی علمی در پی چنین هدفی شکل گرفته است یعنی تولد یافته و رشد می‌یابد که در استخراج دانش از دل اطلاعات، دستیار انسان جسوری باشد که تشنه دانش جهت ارتقاء مفهوم «بودن» نوع خویش در عرصه حیات است.

روش‌های مرور نظام‌مند به عنوان یک متدولوژی تحقیق به افراد کمک می‌کند که بتوانند اطلاعات موجود را جمع‌بندی، تعیین کیفیت و ترکیب کنند تا از دل هزاران متن پراکنده، متن پرورده‌ای به دست دهند که روشنگر راه آینده خویش و دیگران در عرصه عملی زندگی فردی و حرفه‌ای باشد. بنابراین شناخت چنین روش‌هایی برای تمامی اهل علم یک ضرورت انکار ناپذیر خواهد بود.

مترجمین به عنوان عضوی کوچک از جامعه علمی کشور بر خود ضروری دانستند که با ترجمه این کتاب قدمی هر چند کوچک برای تسهیل امر آشنایی پژوهندگان و دانش دوستان عزیز با روش مرور نظام‌مند برداشته تا جامعه علمی ایران سرافراز نیز همگام و همپای تمامی پویندگان علم در سراسر جهان در طی نمودن مسیر طولانی علم و دانش توانمندتر از همیشه قدم بردارند.

مترجمین

مقدمه نویسنده
مقدمه مترجمین
علامت‌های اختصاری

نگاه کلی..... ۱

مرحله ۱: طراحی مرور

گام صفر: مشخص کردن نیاز به انجام مرور

- ۱-۰-۱ ۹ دلیل انجام مرورهای نظام‌مند
- ۱-۰-۲ ۹ شناسایی مرورهای نظام‌مند موجود و یا در حال انجام
- ۱-۰-۳ ۱۳ ارزیابی مرورهای نظام‌مند موجود
- ۱-۰-۴ ۱۵ مرورهای نظام‌مند سفارشی
- ۱-۰-۵ ۱۶ نکات کلیدی
- ۱-۰-۶ ۱۷ منابع

گام ۱: آماده نمودن پروپوزال مرور نظام‌مند

- ۱-۱-۱ ۲۱ فرایند سفارش‌دهی
- ۱-۱-۲ ۲۲ وسعت متون
- ۱-۱-۳ ۲۲ زمینه
- ۱-۱-۴ ۲۳ سؤالات مرور
- ۱-۱-۵ ۲۴ روش‌های انجام مرور
- ۱-۱-۶ ۲۵ جدول زمان‌بندی پروژه
- ۱-۱-۷ ۲۶ تخصص‌های تیم مرورگر
- ۱-۱-۸ ۲۶ انتشار
- ۱-۱-۹ ۲۷ بودجه‌بندی
- ۱-۱-۱۰ ۲۹ نکات کلیدی
- ۱-۱-۱۱ ۳۰ منابع

گام ۲: تدوین پروتکل مرور

- ۱-۲-۱ ۳۳ نقش پروتکل

فهرست
مطالب

فهرست مطالب

۳۴.....	۱-۲-۲-۱ جمعیت، مداخلات و نتایج.....
۳۸.....	۱-۲-۲-۲ ارزشیابی تست‌های غربالگری و تشخیصی.....
۳۹.....	۱-۲-۲-۳ تحقیقات کیفی.....
۴۱.....	۱-۲-۲-۴ ارزشیابی‌های اقتصادی.....
۴۲.....	۱-۲-۲-۵ طرح و روش مطالعه.....
۴۴.....	۱-۲-۲ خط‌مشی جستجو.....
۴۴.....	۱-۲-۴ رویه‌ها و معیارهای انتخاب مطالعات.....
۴۵.....	۱-۲-۵ بررسی کیفیت مطالعه.....
۴۵.....	۱-۲-۶ خط‌مشی استخراج اطلاعات.....
۴۶.....	۱-۲-۷ ترکیب شواهد استخراج شده.....
۴۶.....	۱-۲-۸ تصویب پروتکل مرور.....
۴۷.....	۱-۲-۹ اصلاحات پروتکل.....
۴۹.....	۱-۲-۱۰ نکات کلیدی.....
۵۰.....	۱-۲-۱۱ منابع.....

مرحله ۲: انجام مرور

گام ۳: شناسایی و یافتن مطالعات

۵۹.....	۲-۳-۱ هدف از جستجوی مطالعات.....
۵۹.....	۲-۳-۲ ایجاد خط‌مشی جستجو.....
۶۴.....	۲-۳-۳ منابع اطلاعاتی الکترونیکی.....
۶۵.....	۲-۳-۴ لیست منابع.....
۶۵.....	۲-۳-۵ جستجوی دستی متون و گزارشات کنفرانس‌ها.....
۶۸.....	۲-۳-۶ ثبت تحقیق.....
۶۸.....	۲-۳-۷ محققین و تولیدکنندگان.....
۶۹.....	۲-۳-۸ اینترنت.....
۶۹.....	۲-۳-۹ مدیریت فهرست متون (بیبلوگرافی).....
۶۹.....	۲-۳-۱۰ بازیابی اسناد.....
۷۰.....	۲-۳-۱۱ ثبت جستجو.....
۷۰.....	۲-۳-۱۲ نکات کلیدی.....
۷۲.....	۲-۳-۱۳ منابع.....

فهرست مطالب

گام ۴: انتخاب مطالعات

- ۲-۴-۱ معیارهای انتخاب مطالعه ۸۱
- ۲-۴-۲ محدود نمودن زبان ۸۲
- ۲-۴-۳ فرایند انتخاب مطالعه ۸۳
- ۲-۴-۴ بررسی کور ورود مطالعات به مرور ۸۵
- ۲-۴-۵ پایایی تصمیمات در مورد ورود مطالعات به مرور ۸۵
- ۲-۴-۶ نکات کلیدی ۸۶
- ۲-۴-۷ منابع ۸۷

گام ۵: ارزیابی کیفیت مطالعات

- ۲-۵-۱ ارزیابی کیفیت مطالعه و سوگرایی ۹۳
- ۲-۵-۲ ارزیابی کیفیت و سوگرایی ۹۴
- ۲-۵-۳ آستانه کیفیت برای انتخاب مطالعه ۹۷
- ۲-۵-۴ توسعه ابزارهای ارزیابی کیفیت ۱۰۰
- ۲-۵-۵ ارزیابی کیفیت مطالعات اثربخشی ۱۰۳
- ۲-۵-۵-۱ مطالعات تجربی ۱۰۴
- ۲-۵-۵-۲ مطالعات مشاهده‌ای ۱۰۵
- ۲-۵-۶ ارزیابی کیفیت مطالعات صحت تست ۱۰۹
- ۲-۵-۷ ارزیابی کیفیت مطالعات کیفی ۱۱۰
- ۲-۵-۸ ارزیابی کیفیت ارزشیابی‌های اقتصادی ۱۱۳
- ۲-۵-۹ نکات کلیدی ۱۱۵
- ۲-۵-۱۰ منابع ۱۱۷

گام ۶: استخراج داده‌ها و کنترل جریان مرور

- ۲-۶-۱ مقدمه ۱۲۹
- ۲-۶-۲ طراحی فرم‌های استخراج داده‌ها ۱۲۹
- ۲-۶-۳ محتوای فرم‌های استخراج داده‌ها ۱۳۰
- ۲-۶-۴ روش استخراج داده‌ها ۱۳۱
- ۲-۶-۵ انتشارات متعدد از داده‌های یکسان ۱۳۳

فهرست مطالب

۲-۶-۶	داده‌های منتشر نشده، داده‌های از قلم افتاده و اطلاعاتی که
۱۳۳	نیاز به دستکاری دارند.....
۲-۶-۷	ارزیابی پیشرفت جریان مرور.....
۱۳۴	
۲-۶-۸	نکات کلیدی.....
۱۳۵	
۲-۶-۹	منابع.....
۱۳۶	

گام ۷: ترکیب داده‌ها

۲-۷-۱	هدف از ترکیب داده‌ها.....
۱۴۱	
۲-۷-۲	ترکیب توصیفی یا غیر کمی.....
۱۴۱	
۲-۷-۳	ترکیب کمی.....
۱۴۴	
۲-۷-۴	ترکیب داده‌های مطالعات اثربخشی.....
۱۴۶	
۲-۷-۴-۱	انتخاب اندازه اثر.....
۱۴۶	
۲-۷-۴-۲	روش‌های فراتحلیل.....
۱۵۱	
۲-۷-۴-۳	ارائه نتایج کمی.....
۱۵۶	
۲-۷-۴-۴	بررسی تفاوت میان مطالعات.....
۱۵۶	
۲-۷-۴-۵	ترکیب کمی با استفاده از اطلاعات هر یک از بیماران.....
۱۶۰	
۲-۷-۴-۶	ترکیب مطالعات با طرح‌های مختلف.....
۱۶۱	
۲-۷-۴-۷	تحلیل حساسیت.....
۱۶۱	
۲-۷-۵	ترکیب داده‌ها در مطالعات صحت تست.....
۱۶۲	
۲-۷-۵-۱	انتخاب اندازه صحت.....
۱۶۲	
۲-۷-۵-۲	روش‌های فراتحلیل.....
۱۶۵	
۲-۷-۶	سوگرایی انتشار.....
۱۶۵	
۲-۷-۷	ترکیب داده‌های مطالعه کیفی.....
۱۶۸	
۲-۷-۸	ترکیب داده‌های ارزشیابی‌های اقتصادی.....
۱۷۳	
۲-۷-۹	نکات کلیدی.....
۱۷۸	
۲-۷-۱۰	منابع.....
۱۷۹	

مرحله ۳: گزارش و انتشار

گام ۸: گزارش و پیشنهادات

۳-۸-۱	نوشتن گزارش.....
۱۹۵	
۳-۸-۲	عنوان گزارش.....
۱۹۷	

فهرست مطالب

۱۹۷.....	۳-۸-۳ مؤلفین
۱۹۸.....	۳-۸-۴ خلاصه اجرایی یا چکیده مقاله
۱۹۸.....	۳-۸-۵ متن اصلی مرور
۱۹۸.....	۳-۸-۵-۱ اطلاعات زمینه
۱۹۹.....	۳-۸-۵-۲ سؤال مرور
۱۹۹.....	۳-۸-۵-۳ روش‌های مرور
۱۹۹.....	۳-۸-۵-۴ جزئیات مطالعات پذیرفته شده و رد شده
۲۰۰.....	۳-۸-۵-۵ نتایج مطالعه مروری
۲۰۱.....	۳-۸-۵-۶ بحث
۲۰۴.....	۳-۸-۵-۷ نتیجه‌گیری
۲۰۴.....	۳-۸-۶ سپاسگزاری
۲۰۶.....	۳-۸-۷ تضاد منافع
۲۰۶.....	۳-۸-۸ منابع و ضمایم
۲۰۶.....	۳-۸-۹ ارزیابی مطالعه مروری
۲۰۸.....	۳-۸-۱۰ نکات کلیدی
۲۰۹.....	۳-۸-۱۱ منابع

گام ۹: کاربرد شواهد در عمل

۲۱۷.....	۳-۹-۱ مقدمه
۲۱۹.....	۳-۹-۲ انتشار در مرکز بهداشت ملی
۲۲۰.....	۳-۹-۳ انتشار برای عموم
۲۲۱.....	۳-۹-۴ کاربرد شواهد در عمل
۲۲۴.....	۳-۹-۵ نکات کلیدی
۲۲۵.....	۳-۹-۶ منابع

ضمایم

ضمیمه ۱: جستجوی متون

۲۲۸.....	۱-۱ یک فیلتر جستجو برای یافتن مطالعات مروری در MEDLINE
۲۲۸.....	۱-۲ راهکارهای و فیلترهای جستجوی آماده شده
۲۲۹.....	۱-۳ مشخص کردن منابع برای جستجو

- ۱-۴ یک مثال از راهکار جستجو برای شناسایی مطالعات برای یک مرور نظام‌مند ۲۳۰
- ۱-۵ یافتن مجلات در اینترنت ۲۳۴
- ۱-۶ ثبت فرایند جستجو ۲۳۵

ضمیمه ۲: نمونه دستورات کد گذاری برای ارزیابی کیفیت

- ۲-۱ تعنّادی دستور برای استفاده از یک چک لیست برای کارآزمایی-های بالینی تصادفی ۲۴۰

ضمیمه ۳: نمونه فرم‌های استخراج اطلاعات

- ۳-۱ فرم استخراج اطلاعات برای یک مطالعه مروری اثربخشی ۲۵۰
- ۳-۲ فرم استخراج اطلاعات برای یک مطالعه صحت تست ۲۵۵
- ۳-۳ فرم استخراج اطلاعات برای یک ارزشیابی اقتصادی ۲۵۸

ضمیمه ۴: نرم افزار انجام فراتحلیل

- بسته‌های نرم افزاری موجود به صورت رایگان ۲۶۲

واژه نامه

فهرست مطالب

اختصارات

ARR	Absolute Risk Reduction
CBA	Cost- benefit Analysis
CCA	Cost- consequences Analysis
CCTR	Cochrane Controlled Trials Register
CDSR	Cochrane Database of Systematic Reviews
CEA	Cost- effectiveness Analysis
CI	Confidence Interval
CINAHL	Cumulative Index to Nursing and Allied Health Literature
CMA	Cost- minimization Analysis
CRD	NHS Centre for Reviews and Dissemination
CUA	Cost- utility Analysis
DARE	Database of Abstracts of Reviews of Effectiveness
EPOC	Cochrane Effective Practice and Organization of Care Group
EQ- 5D	Euroqol
GP	General Practitioner
HCA	Human Capital Approach
HTA	Health Technology Assessment database
HYE	Health Years Equivalent
INAHTA	International Network of Agencies for Health Technology Assessment
LR	Likelihood Ratio
NHS	National Health Service
NHS EED	NHS Economic Evaluation Database
NICE	National Institute for Clinical Excellence
NNH	Number Needed to Harm
NNT	Number Needed to Treat
NRR	National Research Register
NSABP	National Surgical Adjuvant Breast and Bowel Project
NTIS	National Technical Information Service
OR	Odd Ratio
QALYs	Quality Adjust Life Years
R&D	Research and Development
RCT	Randomized Controlled Trial
RR	Relative risk
SD	Standard Deviation
SE	Standard Error

SIGLE	System for Information on Grey Literature
SIGN	Scottish Intercollegiate Guideline Network
SROC	Summary Receiver Operating Characteristics Curve
TRIP	Turning Research into Practice database
WTP	Willingness to Pay